

atelier **Quadrat**

organiseert in het voorjaar van **2020**
een reeks studieateliers over
stedebouwkundig ontwerpen in de praktijk
stedebouw in de praktijk

Een reeks studiateeliers met het onderwerp **stedebouwkundig ontwerpen in de praktijk.**

In het voorjaar van **2020** organiseert **atelier Quadrat** vier bijeenkomsten met als doel verdieping van het vak stedebouw.

Door het verdiepen van een aantal fundamenteën van de stedebouw, deze te plaatsen in een historische en maatschappelijke context en ze in de gebouwde realiteit te leren herkennen en door de diverse ervaringen van deelnemers uit alle delen van het land te bespreken, hopen de organisatoren de vakuitoefening te ontwikkelen.

De cursus richt zich op ontwerpers en ontwerpbegeleiders in overheidsdienst die het belang van de publieke zaak behartigen.

De jarenlange ervaring van **Stefan Gall, Roy Bijhouwer en Paul Achterberg** in overheidsdienst en in de particuliere praktijk, op het gebied van planvorming, onderzoek en theorievorming vindt zijn weerslag in de opzet van de studiateeliers.

In de vier bijeenkomsten worden onderwerpen besproken die van belang zijn voor actuele opgaven. Vooral de diepere achtergrond en betekenis van die actualiteit staat centraal. De ateliers bieden daarmee geen pasklare oplossingen, maar de mogelijkheid tot het ontwikkelen van een eigen visie op de uitoefening van het vak.

Wat zijn de studieateliers?

Stad, dorp en regio zijn permanent in ontwikkeling. Het stedenbouwkundig ontwerp houdt zich bezig met wat blijft, de context, en wat gaat komen, de toekomst. Een belangrijk terugkerend vraagstuk binnen het stedenbouwkundig ontwerpen is: hoe kunnen we oude kwaliteiten behouden en nieuwe kwaliteiten maken, en welke rol kan de stedenbouwkundig ontwerper hierin spelen. Door het uitwisselen van persoonlijke ervaringen, het bestuderen van historische voorbeelden, het vertellen van verhalen en een kritische beoordeling van de gebouwde resultaten wordt gezocht naar antwoorden op deze vragen.

De ateliers worden voorbereid en begeleid door Stefan Gall en Roy Bijhouwer (beiden stedenbouwkundige en architect) en Paul Achterberg (landschapsarchitect) van atelier Quadrat. Aan de ateliers kunnen minimaal 8, maximaal 12 ontwerpers en planbegeleiders deelnemen. De deelnemers zijn in dienst van de overheid.

Wat bieden de studieateliers?

Een studieatelier bestaat uit vier maandagen, met elk een eigen onderwerp.

De dag begint met een beeldend referaat gericht op het onderwerp van de dag.

Aan de hand van een keuze uit de rijke geschiedenis van de stedenbouw en de ervaringen uit de actuele praktijk wordt inzicht gegeven in mogelijke standpunten en opvattingen.

Bij de voorbeelden wordt Rotterdam nadrukkelijk betrokken. Na de lunch worden tijdens een korte wandeling de gerealiseerde Rotterdamse voorbeelden bezocht en bekeken.

De dag wordt afgesloten met gezamenlijke reflectie waarbij de deelnemers hun persoonlijke ervaringen en standpunten bespreken met vakgenoten.

Structuur en plek

Stedebouw gaat over de “longue durée” van de ontwikkeling van stad en dorp. De drager van die ontwikkeling is de structuur van de stad, het stelsel van openbare ruimten waarbinnen gebouwen verschijnen, verdwijnen en transformeren volgens de inzichten en modes van dat moment. Met een stedebouwkundig ontwerp wordt ingegrepen in de bestaande structuur en worden nieuwe condities voor invulling geschapen.

In de eerste bijeenkomst worden historische voorbeelden gebruikt om inzicht te krijgen in dit proces van ontwikkeling in relatie tot de onderliggende structuur. Aandacht wordt gegeven aan het ontwerp voor de inrichting van de buitenruimte, waarbij een verschuiving zichtbaar is van tijdloze inrichting als drager, naar architectonische inrichting als plek.

Daarna wordt aan de hand van praktijkvoorbeelden de betekenis van de tijdloze structuur en de veranderbare, bijzondere plek in gebouw en buitenruimte gedeut.

Na een wandeling langs een aantal markante plekken in het centrum van Rotterdam is er gelegenheid tot reflectie. Centraal staat de vraag: hoe in stedebouwkundige plannen ruimte te bieden voor bijzondere plekken zonder de toekomstige veranderbaarheid onmogelijk te maken?

Morfologie

Voor de stedebouwkundige is kennis over de overgang van privé naar gemeenschappelijk en openbaar domein onmisbaar. Het opstellen van een stedebouwkundig plan is dan ook een zoektocht naar de vormgeving van de overgang tussen deze domeinen en het bepalen van richtlijnen hiervoor. Van belang hierbij is het kijken naar de schaaflsprong tussen de woning, de wijk, de stad en het landschap en de wijze waarop de stad het landschap zoekt of het landschap de stad zoekt.

In de tweede bijeenkomst wordt een vogelvlucht geschetst van markante domeinovergangen in de ontwikkelingsgeschiedenis. Er wordt zowel stilgestaan bij een voorbeeld waar teveel vanuit één domein is gedacht, als bij een voorbeeld waar juist te weinig aandacht aan overgangen is geschonken. Aan de hand van deze twee casussen wordt een scala aan overgangstypen getoond. Hierbij wordt met name stilgestaan bij de verweving van het autoparkeren, de woning- en de verkavelingstypologie.

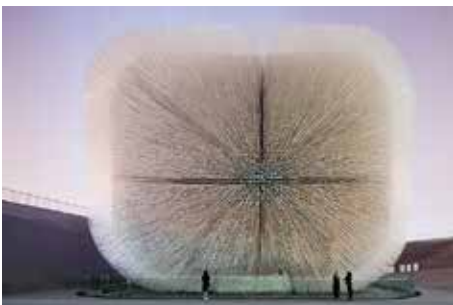
Na het bezoeken van een aantal verschillend getransformeerde centrumgebieden in Rotterdam is er gelegenheid tot het voorleggen van actuele opgaven met dit thema uit de praktijk en het verkennen van mogelijke antwoorden.

Het stedelijk project

Het stedelijk project onderscheidt zich van het grootschalige architectonisch project door onderdeel te zijn van de stad in plaats van zich hiervan los te maken of te onderscheiden. Stedelijke projecten dragen bij aan de ontwikkeling van de stad en genereren nieuwe programma's. Verankering in de stedelijke structuur door middel van openbare ruimte, stedelijke programma's en infrastructuur is een belangrijk kenmerk.

Tijdens deze derde bijeenkomst worden aan de hand van historische voorbeelden diverse aspecten van het stedelijk project getraceerd. Centraal hierbij staan vragen als: hoe verhoudt het stedelijk project zich tot de bestaande stedelijke structuur, op welke wijze zijn verbindingen gemaakt en is betekenis gegeven aan de stedelijke ruimten? Vervolgens wordt aan de hand van recente praktijkvoorbeelden van stedelijke projecten ingegaan op de actuele betekenis. Na een bezoek aan Rotterdamse voorbeelden langs de rivieroever is er gelegenheid tot discussie en reflectie over de condities waaronder een stedelijk project stedelijke ontwikkelingen kan genereren.

Flexibiliteit en supervisie

Veranderbaarheid is in de stedenbouwkundige praktijk een steeds belangrijker item geworden. De stad moet kunnen reageren op de markt van vraag en aanbod. Toch vraagt de markt om een aantal vaste waarden en vaste referentiepunten. Het resultaat is een zoektocht naar planvormen zoals beeldkwaliteitsplannen, zoneringsplannen en spelregels, waarmee geprobeerd wordt de grenzen van vrijheid en vastlegging te regelen. Ook zien we een steeds grotere nadruk op kwaliteitsbewaking door supervisors en kwaliteitsteams, om gedurende het uitvoeringsproces de marges tussen vrijheid en vaste waarden te bepalen.

In deze vierde bijeenkomst worden historische en recente voorbeelden besproken, waarin verschillende technieken voor het regelen van de verhouding tussen flexibel en vast zijn toegepast.

De resultaten van een aantal van deze technieken worden tijdens een wandeling door Rotterdam bekeken en beoordeeld. Aan het eind van de dag is er ruimte voor reflectie op de eigen praktijk, met als centrale vraag: hoe flexibel moet een stedenbouwkundig plan zijn?

Achtergrond

Bij de start van hun bureau in 1992 hebben Paul Achterberg, Roy Bijhouwer en Stefan Gall in samenwerking met de Dienst Stedebouw en Volkshuisvesting van de gemeente Rotterdam een congres georganiseerd onder de titel "Stedebouw in beweging". In een speciaal door Ben van Berkel ontworpen decor in de Beurs van Rotterdam hielden Ton Kreukels, Michel Cantal-Dupart, Joan Busquets, Hans Kollhoff, Riek Bakker, Nuno Portas, Jaap van Rijs, Gobert Beijer, Rem Koolhaas, Spencer de Grey, Mark Chen en Robert Geddes een inleiding. De resultaten van dit congres zijn verwerkt in het boek "Stedebouw in beweging".

In het begin van hun loopbaan bij de gemeente Rotterdam hebben Roy Bijhouwer en Stefan Gall meegewerkt aan het jubileumboek ter gelegenheid van 50 jaar stadsontwikkeling Rotterdam "Stedebouw in Rotterdam, plannen en opstellen 1940-1981".

Roy Bijhouwer was daarna als gemeentelijk ontwerper werkzaam bij de plannen voor Rotterdam West, met name het Schiehavengebied. Stefan Gall en Paul Achterberg hebben ontwerpen gemaakt voor verschillende gebieden in hoofdzaak op de Kop van Zuid. Na de oprichting van hun eigen bureau werkten Stefan Gall, Roy Bijhouwer en Paul Achterberg aan een enorme diversiteit aan opgaven in verschillende context. De meeste projecten hebben zij begeleid van start tot realisatie.

In 2000 ontving Quadrat de BNA-kubus voor haar oeuvre.

Tijdens hun lange loopbaan als stedebouwkundige en landschapsarchitect bij gemeente en eigen bureau hebben zij gewerkt met grote betrokkenheid van private partijen. Daarbij hebben zij ervaren hoe belangrijk de rol van de overheid is bij het stedebouwkundig ontwerpen en het ontwikkelen van stad en dorp. In deze rol is het begrip van de context en de continuïteit van ontwikkeling van groot belang. Om deze reden richten de studietelers van atelier Quadrat zich specifiek op ontwerpers en planbegeleiders in overheidsdienst.

Praktische informatie

DATA

De studietelers vinden plaats in het voorjaar van 2020 op een goed bereikbare plaats in het centrum van Rotterdam: aan de Schiedamsedijk 85D. De ateliers zijn uitdrukkelijk bedoeld voor ontwerpers en planbegeleiders in overheidsdienst. Het aantal deelnemers per reeks is minimaal 8, maximaal 12. De aanmelding wordt op volgorde van ontvangst verwerkt.

De studietelers vinden plaats op maandag 16 maart, 6 april, 11 mei en 8 juni 2020 van 10.15 uur tot 16.30 uur. De lunch wordt verzorgd door atelier Quadrat.

KOSTEN

De kosten voor de studietelers bedragen € 2.450,00 excl. BTW per persoon, te betalen vóór 16 maart 2020. Dit bedrag is inclusief koffie, thee en lunch.

Mocht u onverhoopt verhinderd zijn dan kunt u een plaatsvervanger sturen. Annuleren is kosteloos mogelijk tot 2 weken voor aanvang van de studietelers. Bij annulering binnen 2 weken voor aanvang wordt 50% van de kosten in rekening gebracht.

Elke middag wordt een locatie bezocht. Neem je OV kaart mee.

Aanmelden

Ontwerpers in overheidsdienst kunnen zich voor de studieateliers aanmelden door het ingevulde aanmeldingsformulier vóór 3 februari 2020 te sturen naar:

atelier Quadrat
t.a.v. secretariaat
Schiedamsedijk 85 D
3011 EN Rotterdam
per e-mail: atelier@quadrat.nl

Voor nadere informatie kunt u bellen naar atelier Quadrat,
tel. 010 - 4133088.

U ontvangt z.s.m. na 3 februari uw inschrijvingsbevestiging en een factuur met een uiterste betaaldatum van 16 maart 2020. Bij niet tijdige betaling vervalt uw inschrijving.

Aanmelding studieateliers Stedebouw in de praktijk voorjaar 2020

Naam / aanhef / voorletters / voornaam

M / V

Contactadres

Postcode + plaatsnaam

Telefoonnummer

E-mailadres

Werkzaam bij

Gemeente / Provincie / Ministerie / Organisatie

Afdeling / dienst

Functie

Factuuradres

Naam

Postcode + plaatsnaam
of e-mailadres

Eventuele factuurgegevens

Opmerkingen

p. achterberg
r. bijhouwer
s. gall
-maatschap

Q U A D R A T

atelier voor stedenbouw, landschap en architectuur

